

POSTANOWIENIE

Dnia 14 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk (przewodniczący)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Krzysztof Wiak (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi T. K.

na przewlekłość postępowania przed Sądem Apelacyjnym w (...) w sprawie o sygn. akt VII AGa (...)

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w (...)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 14 października 2020 r.

I. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w (...) o sygn. akt VII AGa (...) nastąpiła przewlekłość postępowania,

II. przyznaje Skarżącemu od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w (...) sumę pieniężną w wysokości 2.000 (dwa tysiące) zł,

III. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w (...) na rzecz Skarżącego kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

IV. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w (...) na rzecz Skarżącego kwotę 200 zł tytułem zwrotu opłaty od skargi,

V. w pozostałym zakresie skargę oddala.

UZASADNIENIE

Pełnomocnik T. K. (dalej jako: Skarżący) pismem z dnia 14 lipca 2020 r.

wniósł skargę na przewlekłość postępowania toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w (...) (VII AGa (...)). Skarżący wniósł o:

1. stwierdzenie, że w powyższym postępowaniu zachodzi przewlekłość postępowania;
2. wydanie Sądowi Apelacyjnemu w (...) zalecenia wyznaczenia terminu rozprawy oraz podjęcia czynności w przedmiotowym postępowaniu;
3. zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącego kwoty 10.000 zł;
4. zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Skarżący podniósł, że w dniu 15 października 2018 r. do Sądu Apelacyjnego w (...) wpłynęła jego apelacja od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 13 kwietnia 2018 r. (XXVI GC (...)). W dniu 28 października 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) wydał zarządzenie o zwrocie akt sprawy do Sądu Okręgowego w W. celem „prawidłowego przedstawienia po doręczeniu odpisu apelacji pełnomocnikowi pozwanego ewentualnie nie ma informacji na karcie przekazowej o wypowiedzeniu pełnomocnika”. Po wykonaniu zarządzenia, akta sprawy zostały ponownie przesłane do Sądu Apelacyjnego w (...), do którego wpłynęły w dniu 28 listopada 2018 r. Skarżący wskazał, że od powyższej daty do dnia złożenia niniejszej skargi Sąd Apelacyjny w (...) nie podjął żadnych czynności w sprawie.

Odpowiedź na powyższą skargę złożył Prezes Sądu Apelacyjnego w (...) (dalej jako: Uczestnik postępowania). W piśmie z dnia 15 września 2020 r. zgłosił on swój udział w sprawie i wniósł o oddalenie skargi. Jego zdaniem skarga była niezasadna. Uczestnik postępowania wskazał, że po wpłynięciu sprawy do Sądu Apelacyjnego w (...) została ona zarejestrowana w repertorium AGa VII Wydziału Gospodarczego i zarządzeniem Przewodniczącego Wydziału została skierowana do przeprowadzenia losowania sędziego referenta. Następnie, w związku z przedłużającą się, usprawiedliwioną nieobecnością sędziego sprawozdawcy, zarządzeniem z dnia 21 lipca 2020 r. wskazano nowego referenta i wyznaczono termin rozprawy apelacyjnej na dzień 21 września 2020 r. Zdaniem Uczestnika postępowania, pojęcie przewlekłości postępowania nie jest bezpośrednio zależne od długości toczącego się procesu i okresu oczekiwania na termin rozprawy.

Niedopuszczalna będzie taka ocena, dokonana wyłącznie przez pryzmat czasu, jaki upłynął od wniesienia pisma do momentu wydania prawomocnego rozstrzygnięcia. Przewlekłość zachodzi bowiem w sytuacji, gdy jakieś zdarzenia lub plany są nadmiernie rozciągnięte w czasie, rozwleczone, przedłużają się. Nie każda zwłoka może być przyczyną stwierdzenia przewlekłości, ale jedynie zwłoka nieuzasadniona. W niniejszej sprawie na wyznaczenie terminu rozprawy wpłynęła obiektywna okoliczność usprawiedliwionej nieobecności sędziego referenta i w konsekwencji dokonana zmiana sędziego sprawozdawcy. Co więcej, według Uczestnika postępowania strony są uprawnione do występowania z wnioskiem o rozpoznanie sprawy poza kolejnością ze względu na szczególnie uzasadniony przypadek. Tymczasem Skarżący nie skorzystał z takiej możliwości. Uczestnik postępowania podniósł ponadto, że oceniając czas oczekiwania strony na rozpoznanie sprawy nie można nie uwzględnić stopnia obciążenia VII Wydziału Gospodarczego Sądu Apelacyjnego w (...) sprawami apelacyjnymi i zażaleniowymi, a także tego, że sprawy powinny być rozpoznawane w kolejności ich wpływu. Długi czas oczekiwania na wyznaczenie rozprawy wynika z zasad gwarantujących rzetelność postępowania sądowego. Według Uczestnika postępowania, tylko nadmierne odstępstwa od czasu koniecznego do wykonania określonych czynności i procedur mogą zostać uznane za tworzące stan nieuzasadnionej zwłoki. W niniejszej sprawie taka ocena byłaby jednak niezasadna.

Ponadto, uczestnik postępowania uznał, że Skarżący nie udowodnił ani nie uprawdopodobnił z czego wynika wysokość dochodzonej przez niego sumy pieniężnej. Jego zdaniem, żądanie Skarżącego jest nadmiernie wygórowane i przede wszystkim niewykazane.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Zgodnie z przepisem art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2018, poz. 75;

dalej: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania), strona może wnieść skargę na stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Powyższa ustawa nie określa jednakże terminu, po upływie którego możliwe jest stwierdzenie zaistnienia przewlekłości postępowania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednak, że stan taki zachodzi w przypadku bezczynności sądu II instancji w zakresie wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej, przekraczającej 12 miesięcy (tak np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 9 stycznia 2019 r., I NSP 4/18; z 10 czerwca 2020 r., I NSP 67/20; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18). Czas oczekiwania na wyznaczenie przez Sąd Apelacyjny w (...) rozprawy apelacyjnej w niniejszej sprawie wynosił ok. 20 miesięcy. Okres ten uzasadnia zatem stwierdzenie, że w sprawie z powództwa T.K., prowadzonej przed Sądem Apelacyjnym w (...) (III AGa (...)) nastąpiła przewlekłość postępowania.

Samo zakończenie postępowania w sprawie będącej przedmiotem skargi nie stanowi przeszkody dla jej rozpatrzenia. W przypadku, gdy skarga została wniesiona w toku postępowania, powinna zostać rozpatrzona merytorycznie – również po zakończeniu tego postępowania (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 9 stycznia 2008 r., III SPZP 1/07).

Należy ponadto zaznaczyć, że nie wyłącza przewlekłości postępowania okoliczność nadmiernego obciążenia Sądu Apelacyjnego w (...) innymi sprawami. W orzecznictwie przyjmuje się bowiem, że trudności kadrowe nie mogą mieć zasadniczo wpływu na rozpoznawanie spraw w rozsądnym terminie (np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20 i z 17 lutego 2012 r., III SPP 2/12). Nie może również usprawiedliwiać przewlekłości postępowania opóźnienie i brak wcześniejszej reakcji w wyznaczeniu nowego sędziego referenta, skoro nieobecność sędziego sprawozdawcy, przydzielonego do sprawy, była znana i przedłużała się. Z tych samych przyczyn, przy uwzględnieniu

przedstawionych okoliczności sprawy oraz okresu pomiędzy wpłynięciem do Sądu Apelacyjnego w (...) apelacji Skarżącego a terminem wyznaczenia rozprawy apelacyjnej, za nieuzasadniony należy uznać argument Uczestnika postępowania związany z niezłożeniem przez Skarżącego wniosku o rozpoznanie sprawy poza kolejnością ze względu na szczególnie uzasadniony przypadek.

Uwzględniając skargę na przewlekłość postępowania apelacyjnego, stosownie do treści art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, Sąd Najwyższy miał obowiązek rozstrzygnąć wniosek Skarżącego o zasądzenie od Skarbu Państwa odpowiedniej sumy pieniężnej. Przyznanie odpowiedniej sumy pieniężnej stanowi sankcję dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości oraz rekompensatę dla skarżącego za krzywdę moralną spowodowaną przewlekłością postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z 6 stycznia 2006 r., III SPP 154/05). Wysokość przyznanej sumy pieniężnej powinna być proporcjonalna do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla skarżącego. Odpowiednia suma pieniężna pełni rolę swoistego zadośćuczynienia za stres i frustrację, spowodowane przewlekłością postępowania sądowego (postanowienia Sądu Najwyższego z 9 kwietnia 2019 r., I NSP 9/19 i z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15).

Skarżący wnioskował o przyznanie sumy pieniężnej w kwocie 10.000 zł, jednakże nie uzasadnił prawidłowo, dlaczego domaga się zasądzenia należności w takiej wysokości, ograniczając się wyłącznie do samego żądania powyższej kwoty. Sąd Najwyższy rozstrzygając o wysokości przyznanej sumy pieniężnej wziął pod uwagę charakter sprawy, która nie należała do kategorii pilnych oraz długość zwłoki w podejmowaniu czynności przez Sąd Apelacyjny w (...), jak również to, że zasądzenie sumy pieniężnej nie ma na celu wyrównanie szkody powstałej na skutek przewlekłości postępowania. W ocenie Sądu Najwyższego kwota 2.000 zł rekompensuje zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania.

W zakresie wydania Sądowi Apelacyjnemu w (...) zalecenia wyznaczenia terminu rozprawy oraz podjęcia czynności w przedmiotowym postępowaniu, skargę należało oddalić, gdyż rozprawa ta w dniu 21 września 2020 r. już się odbyła.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Na podstawie przepisu art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania zwrócono opłatę od skargi.

O kosztach zastępstwa prawnego orzeczono na podstawie § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (t.j. Dz.U. 2015, poz. 1800).